

تحلیلی بر اصول اساسی حاکم بر ضمانتنامه‌های عندالمطالبه در حقوق تجارت بین‌الملل با نگاهی به لایحه تجارت
همایون مافی، مهدی فلاح خاریکی
تابعیت مضاعف در حقوق ایران و انگلستان
رضا حسین گندم‌کار، حسام‌الدین ترکمن، شهرزاد دربندی
شرایط پرداخت نفقه و ضمانت‌های حقوقی و کیفری استتکاف از پرداخت نفقه در فرانسه و ترکیه
آرش کامرانلو، سبحان طیبی
مسئولیت مدنی دولت در قبال اطلاع دادرسی
ابوالفتح خالقی، فاطمه خدابنده
تحلیل حقوقی شرط دوره توقف در معاهدات سرمایه‌گذاری خارجی
مجتبی اصغریان، محدثه احمدآبادی، محمدرضا افشاری
نقش قوه قضاییه در پیوند امنیت قضایی و امنیت اقتصادی
محمود حبیبی تبار، امیر اسماعیلی
اصل عدم قطع؛ اصلی بنیادین در تحدید حدود مناطق دریایی
محسن بهجتی
جستاری در توجیهات فایده‌گرایانه معاصر از مجازات؛ از بازدارندگی عام تا پیشگیری عام
محمدمهدی صادقی
اجرای تعهدات متوفی در حقوق ایران و فرانسه
یونس باقری
اصالت اختیار زنان در رابطه با زناشوئی و طلاق در حقوق ایران باستان
محمدمهدی داور، سعیده تسلیمی
بررسی انتقادی صلاحیت اضافی محاکم کیفری اختصاصی در مواجهه با همکاری مجرمانه
سیدمحمد خضری
شرایط ناعادلانه در مقررات قراردادهای مصرف کننده ۱۹۹۹ میلادی انگلستان
امیرمحمد ماهرخ
تحلیلی بر جایگاه اجازه نامه مقام معظم رهبری مبنی بر توسعه صلاحیت سازمان قضایی نیروهای مسلح در نظام حقوقی ایران
محمد خورشیدی اطره
جستاری در علل ظهور عمل‌گرایی در سیاست کیفری جرائم اقتصادی
رستم علی اکبری، آرزو چراغی، ارسلان مرادی
حق خروج از کشور طفل توسط مادر چالشی در رویه قضایی ایران (با تأکید بر دادنامه صادره شعبه یازدهم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران)
محمدسعید حسینی، شایسته صالحی، ناهید قاسمی، محسن مهدیزاده
مسئولیت مدنی تورهای زیارتی در برابر خسارات وارده به زائران
علیرضا شمشیری، پریرضا رضوان
جرائم ارتكابی علیه میراث فرهنگی در حقوق ایران و ایالات متحده آمریکا
وحید کیومرثی، مسعود مصطفی‌پور
تحلیل فقهی و حقوقی مسئولیت مأموران آتش‌نشانی در نظام حقوقی ایران و انگلستان
مجید کیانی‌راد
مسیرهای پرچالش پیش روی آینده حقوق هوش مصنوعی
بهرخ گنجی، محمد غریب شاه
آثار بیع خیاری در حقوق ایران و فرانسه
اردشیر امجدی گلپایگانی
تدابیر پیشگیری از فساد مالی در نظام بانکی ایران: آسیب‌شناسی و راهکارهای بهبود در دو حوزه کنشی و واکنشی
سیدبهمن اکبری
ضرورت‌های قرارداد در حقوق تجارت الکترونیک ایران
محسن فلاح، خاطره دروگر لیچاهی
تحلیلی بر سیاست کیفری حبس گرای سخت‌گیرانه و سهل‌گیرانه در قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح
یاسر شاکری
حقوق بشر، پراگماتیسم و محدودیت‌های نظریه اخلاقی: مروری بر حقوق بشر به مثابه سیاست و بتوارگی
سهیل کلچین

The Conditions for the Payment of Alimony and the Legal and Criminal Guarantees for Non-Payment of Alimony in France and Turkey

Arash Kamranlou

PhD student in Criminal Law and Criminology, Islamic Azad University, Naraq Branch, Naraq, Iran (Corresponding Author)

Sobhan Tayebi

Assistant Professor, Department of International Law, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Tehran, Iran

شرایط پرداخت نفقه و ضمانت‌های حقوقی و کیفری استتکاف از پرداخت نفقه در فرانسه و ترکیه

آرش کامرانلو

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق، نراق، ایران (نویسنده مسئول)

Arash.Kamranlou@yahoo.com

سبحان طیبی

استادیار گروه حقوق بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران

sobhantayebi@yahoo.com

<http://orcid.org/0000-0002-2668-8574>

Abstract

Among the financial obligations arising from married life, the provision of essential expenses, defined as alimony, is a key element addressed within various legal systems. In the civil legal traditions of both Islamic customary law in Turkey and Romano-Germanic law in France, the obligation to pay alimony is fundamentally reciprocal and mutual between spouses. In French law, this obligation is influenced by the marital property regime, either based on "separation of property" or "community of assets." In contrast, Turkish law primarily addresses alimony obligations in the post-divorce phase, encompassing categories such as poverty alimony, child support, and temporary or precautionary alimony. The duration of alimony payments in Turkey is indefinite post-divorce, with specific exceptions terminating the obligation, whereas in French law, the duration is capped at one year. Regarding criminal enforcement measures, both legal systems utilize imprisonment as a deterrent, with Turkish law prescribing up to three months' imprisonment and French law imposing up to two years of imprisonment alongside a fine of €15,000. This descriptive-analytical study reveals that, in terms of civil enforcement, both systems permit the garnishment of the debtor's monthly income. French law, on the other hand, introduces additional measures, such as granting the recipient the right to file for divorce, while Turkish law prioritizes alimony debts over other obligations.

Keywords: Marital Financial Relations, Alimony, Enforcement of Non-Payment of Alimony, Turkish Law, French Law.

چکیده

از جمله تکالیف مالی ناشی از زندگی مشترک، تأمین هزینه‌های ضروری است که در قالب نفقه، در نظام‌های حقوقی پیش‌بینی شده است. اصولاً تکلیف پرداخت نفقه در حقوق مدنی عرفی-اسلامی ترکیه و رومی-ژرمنی فرانسه یک تکلیف متقابل و دوجانبه میان زوجین است، این وضعیت در حقوق فرانسه تابعی از رژیم حقوقی میان زوجین است که یا از نوع «تفکیک اموال» است و یا از نوع «مشارکت دارایی» تبعیت می‌کند، اما در حقوق ترکیه، این وضعیت بیشتر ناظر بر مرحله بعد از طلاق است و تابع تقسیمات خود شامل نفقه فقر، نفقه فرزند مشترک، نفقه موقت و نفقه احتیاطی می‌باشد. مدت زمان پرداخت نفقه در ترکیه نیز فاقد سقف مشخصی برای بعد از وقوع طلاق است و صرفاً با استثناهایی می‌توان بر آن پایان داد، اما این مدت در حقوق فرانسه نهایتاً تا یک سال تعیین شده است. همچنین در حوزه ضمانت اجرای کیفری، هر دو نظام از کیفر حبس برای بازدارندگی استفاده کرده‌اند که مدت آن در حقوق ترکیه تا سه ماه و در حقوق فرانسه تا دو سال به همراه جزای نقدی معادل پانزده هزار یورو است. نتایج این پژوهش که به روش توصیفی و تحلیلی انجام شده است، در خصوص ضمانت اجرای مدنی نیز موید این است که هر دو نظام در توقیف درآمد ماهیانه مستتکف از پرداخت نفقه مشترک هستند، اما علاوه بر آن، در فرانسه راهکار دیگری نظیر ایجاد حق طلاق برای مستحق نفقه و در حقوق ترکیه نیز راهکاری تحت عنوان اولویت بخشیدن به دین نفقه نسبت به سایر دیون، پیش‌بینی شده است.

واژگان کلیدی: روابط مالی زوجین، نفقه، ضمانت اجرای استتکاف از پرداخت نفقه، حقوق ترکیه، حقوق فرانسه.

ارجاع:

کامرانلو، آرش؛ طیبی، سبحان؛ (۱۴۰۳)، شرایط پرداخت نفقه و ضمانت‌های حقوقی و کیفری استنکاف از پرداخت نفقه در فرانسه و ترکیه، تمدن حقوقی، شماره ۲۲.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY-NC-SA

مقدمه

آنچه که دغدغه و طرح اصلی شکل‌گیری این پژوهش بوده است، بررسی موضوع تکلیف تأمین هزینه‌های ضروری زندگی مشترک در قالب ازدواج و تطبیق این موضوع در یک نظام مبتنی بر حقوق رومی-ژرمنی نظیر فرانسه و همین‌طور یک نظام اسلامی-عرفی نظیر ترکیه و بررسی و تأمل بر روی نقاط اشتراک و افتراق در حوزه‌های مختلف نظیر شرایط تعیین نفقه، میزان، مصادیق، ضمانت اجرای کیفری و حقوقی استنکاف از پرداخت آن است. پرسش اساسی این پژوهش بر این مورد استوار است که اساساً شرایط حاکم بر پرداخت نفقه و ضمانت اجرای حقوقی و کیفری پیش‌بینی شده برای استنکاف از پرداخت نفقه در دو نظام حقوقی ترکیه و حقوقی فرانسه به چه ترتیبی است و نقاط اشتراک و افتراق آن‌ها شامل چه مواردی است؟

هدف از این پژوهش بررسی و تحلیل تطبیقی شرایط پرداخت نفقه و ضمانت‌های حقوقی و کیفری استنکاف از پرداخت نفقه در نظام‌های حقوقی فرانسه و ترکیه است. این مطالعه با هدف‌شناسایی نقاط قوت و ضعف قوانین این دو کشور، بررسی چگونگی حمایت از حقوق افراد نیازمند در این حوزه انجام می‌شود. همچنین این پژوهش قصد دارد تا ضمن بررسی مکانیزم‌های حقوقی و کیفری مورد استفاده در این کشورها، تأثیر این قوانین بر کاهش دعاوی خانوادگی و افزایش عدالت اجتماعی را تحلیل کند.

این پژوهش از دو منظر نظری و عملی اهمیت دارد. از منظر نظری، پرداخت نفقه به عنوان یکی از حقوق اساسی در نظام‌های حقوقی مختلف به شمار می‌رود و مطالعه تطبیقی آن می‌تواند به تعمیق فهم ما از اصول مشترک و تفاوت‌های حقوقی میان نظام‌های مختلف کمک کند. از منظر عملی، با توجه به افزایش دعاوی مربوط به نفقه و مشکلات ناشی از عدم پرداخت آن در ایران، بررسی تجربیات فرانسه و ترکیه می‌تواند در تدوین و اصلاح قوانین داخلی ایران بسیار مفید باشد. ضرورت این پژوهش نیز به‌ویژه از آن جا ناشی می‌شود که نفقه به عنوان یکی از ابزارهای حمایت مالی از افراد نیازمند، نقش مهمی در کاهش فقر، حمایت از حقوق زنان و کودکان و ایجاد تعادل اقتصادی در خانواده‌ها ایفاء می‌کند. شناخت دقیق‌تر ضمانت‌های اجرایی موفق در این کشورها می‌تواند به ارائه پیشنهادات عملیاتی برای بهبود وضعیت حقوقی در ایران کمک کند.

در خصوص موضوع این پژوهش، پیشتر پژوهش‌هایی انجام شده است، از جمله پژوهشی تحت عنوان آثار نفقه زوجه در حقوق ایران و فرانسه که توسط مصطفی افضلی گروه در فصلنامه تمدن حقوقی در سال ۱۴۰۰ به چاپ رسیده است و همین طور پژوهش دیگری که توسط حسن حیدری و یوسف ابراهیمی نسب با عنوان نفقه زن در حقوق ایران، فرانسه و سوئد در فصلنامه زن و فرهنگ در سال ۱۳۹۰ منتشر شده است، البته پژوهش‌های دیگری نیز در حقوق ترکیه در قالب مقاله و پایان‌نامه منتشر شده است، از جمله پایان‌نامه امراه کولاکلی که در سال ۲۰۱۸ میلادی در دانشگاه مدیپل ذیل عنوان بررسی تطبیقی حقوقی در زمینه نفقه فقر و مدت زمان نفقه فقر دفاع شده است. تمامی پژوهش‌هایی که ذکر گردید، فاقد یک دیدگاه یا رویکرد تطبیقی بوده و صرفاً به وضعیت حقوقی نفقه در حقوق فرانسه و یا تنها در حقوق ترکیه پرداخته‌اند، البته از برخی از آن‌ها نیز مدت زمان قابل توجهی سپری شده و در این حین، برخی تحولات تقنینی صورت پذیرفته است.

تفاوت پژوهش مدنظر ما با سوابق پژوهشی مذکور این است که اولاً قصد و نیت پژوهش پیش رو بررسی تطبیقی هر دو نظام حقوقی است و همچنین این موضوع را نه به طور عمومی، بلکه صرفاً در یک حوزه اختصاصی، یعنی ضمانت‌های اجرایی حقوقی و کیفری مورد ارزیابی قرار خواهد داد و لذا متصرف به وصف نوآوری خواهد بود. بنابراین ابتدا وضعیت حقوقی حاکم بر نفقه و همین طور ضمانت اجرای کیفری و حقوقی استنفاف از پرداخت نفقه را در حقوق ترکیه بررسی کرده و پس از آن این موضوع را در حقوق فرانسه ادامه خواهیم داد و نهایتاً این دو را با یکدیگر تطبیق خواهیم داد.

۱- وضعیت حقوقی حاکم بر نفقه در قوانین و مقررات ترکیه

در قانون مدنی ترکیه^۱، پرداخت نفقه یک تکلیف دوجانبه است و تنها به عهده مرد نمی‌باشد. بر اساس این قانون، زن متمول که توانایی مالی دارد نیز در صورت معسر بودن شوهر موظف است که هزینه‌های زندگی او را تأمین کند. میزان نفقه نیز در ماده ۳۳۰ قانون مدنی ترکیه مشخص شده است که باید سه شرط اصلی را داشته باشد: اولاً باید قابل پرداخت باشد، دوماً باید نیازهای اولیه فرزندان و شرایط زندگی والدین را برطرف کند و سوماً باید به صورت ماهیانه پرداخت گردد. به طور کلی در حقوق ترکیه، پس از عقد نکاح، نفقه به زن تعلق می‌گیرد. اگر مرد از نظر مالی قادر به تأمین هزینه‌ها نباشد، باید نفقه فقیرانه را پرداخت کند، در حالی که اگر وضعیت مالی خوبی داشته باشد، مسئول پرداخت نفقه مرفهانه خواهد بود. در صورتی که یکی از زوجین فقیر و دیگری توان مالی مناسبی داشته باشد، نفقه به صورت میانگین و متناسب با وضعیت مالی طرفین تعیین می‌شود. بنابراین، بر اساس تکلیف قانونی نفقه در ترکیه، شخص مکلف باید هزینه‌های مربوط به خوراک، پوشاک و مسکن را پرداخت کند (ALKIŞ&Bilik, 2018, 130).

در حقوق ترکیه، مقررات مربوط به نفقه عمده‌تاً پس از طلاق میان زوجین اعمال می‌شود. بر اساس این مقررات، زوجه‌ای که پس از طلاق دچار فقر و تنگدستی می‌شود، می‌تواند از شوهر خود درخواست نفقه کند. این پرداخت به طور نامحدود ادامه خواهد داشت، به شرط آن که زن پس از طلاق دچار وضعیت مالی نامناسب شده باشد و در ایجاد طلاق نقشی نداشته باشد. بر این اساس، نفقه پس از طلاق به هیچ توافق قبلی یا شرطی بین طرفین نیاز ندارد و به صورت قانونی به زن تعلق می‌گیرد. این موضوع در ماده ۱۷۵ قانون مدنی ترکیه^۲ به این شکل بیان شده است: «اگر کسی پس از طلاق فقیر شود، می‌تواند برای تأمین معیشت خود به نسبت توان مالی طرف مقابل، تا مدت نامحدود نفقه بگیرد، به شرط آن که تقصیر او در طلاق از تقصیر شوهر بیشتر نباشد».

در قانون مدنی ترکیه و ماده ۱۷۵، نفقه پس از طلاق به صورت نامحدود تعیین شده است و هیچ سقفی برای مدت زمان پرداخت آن وجود ندارد. این وضعیت می‌تواند در شرایط خاص تغییر کند. به طور مثال، نخست زمانی که زوجه شاغل شود و از درآمد خود بتواند هزینه‌های زندگی را تأمین کند، یا زمانی که

1- Türk Medeni Kanunu.

2- Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

زوجه مجدداً با فرد دیگری ازدواج کند. همچنین، در صورتی که وضعیت مالی طرفین تغییر کند، قاضی می‌تواند به دلیل اصول انصاف و عدالت، تصمیماتی در مورد کاهش، افزایش یا قطع نفقه اتخاذ کند. در قوانین ترکیه، سه نوع نفقه پس از طلاق پیش‌بینی شده است که عبارتند از: نفقه فقر، نفقه موقت و نفقه احتیاطی. هریک از این انواع نفقه شرایط و ضوابط خاص خود را دارد که بر اساس وضعیت مالی و نیازهای طرفین تعیین می‌شود.

اول- نفقه موقت یا احتیاطی^۳: این نوع نفقه صرفاً در مدت زمان رسیدگی به دعوی طلاق قابل مطالبه است و به صورت موقت و محدود به مدت زمان طرح پرونده تا صدور حکم نهایی در مورد طلاق تعیین می‌شود. به این معنی که قاضی، در طول رسیدگی به پرونده طلاق، پس از بررسی توان مالی طرفین، ممکن است تصمیم به پرداخت نفقه به طرفی که از نظر مالی ضعیف‌تر است، بگیرد. همچنین طرفین می‌توانند در هر مرحله از پرونده طلاق درخواست نفقه موقت کنند و قاضی طبق شرایط، در این زمینه تصمیم‌گیری خواهد کرد.

در این نوع نفقه، قاضی هیچ‌گونه تبعیضی میان زن و مرد قائل نمی‌شود و هر کدام از طرفین که از لحاظ مالی ضعیف‌تر باشد و برای تأمین هزینه‌های زندگی در طول رسیدگی به دعوی طلاق نیاز به نفقه داشته باشد، می‌تواند درخواست نفقه کند. نکته حائز اهمیت دیگر این است که در تعیین نفقه موقت، تقصیر طرف درخواست‌کننده در ایجاد طلاق اهمیت ندارد. به عبارت دیگر، برخلاف دیگر قوانین مدنی ترکیه که مستحق نفقه طلاق را فردی می‌داند که در وقوع طلاق مقصر نباشد، در این حالت نفقه موقت حتی اگر طرف درخواست‌کننده در ازهم‌پاشیدگی زندگی مشترک نقشی داشته باشد، به او تعلق خواهد گرفت.

دوم- نفقه فقر^۴: یکی از شرایط مهم برای درخواست نفقه فقر این است که شخص^۵ پس از طلاق دچار فقر مالی و اقتصادی شود و در بروز طلاق نیز تقصیر نداشته باشد. به عبارت دیگر، در این نوع نفقه، قاضی ابتدا وضعیت دارایی و قدرت مالی زوجین را بررسی می‌کند و بر اساس آن تصمیم می‌گیرد. در این جا، تقصیر در وقوع طلاق نقش مهمی ایفاء می‌کند؛ به این معنا که اگر هر دو طرف در فروپاشی زندگی مشترک سهم مساوی داشته باشند یا شخص متقاضی نفقه در بروز طلاق تقصیر بیشتری داشته باشد، درخواست نفقه رد خواهد شد. بنابراین، اگر فردی پس از طلاق همچنان با ثروت و درآمد خود به زندگی

3- Tedbir Nafakası.

4- Yoksulluk Nafakası.

ادامه دهد، حق مطالبه نفقه فقر را نخواهد داشت. علاوه بر این، در قوانین ترکیه آمده است که برای تعلق نفقه فقر، قاضی به طور مستقیم و بدون درخواست خواهان نمی تواند مداخله کند و حتماً باید فرد متقاضی این درخواست را به دادگاه ارائه دهد.

از نظر زمان درخواست نفقه فقر، باید اشاره کرد که این نفقه می تواند همزمان با دعوای طلاق مطرح شود یا به طور مستقل و جداگانه در محاکم قضائی درخواست گردد. در صورتی که فرد خواهان نفقه فقر تصمیم به طرح دعوای جداگانه بگیرد، باید طبق ماده ۱۷۸ قانون مدنی ترکیه^۶، درخواست خود را حداکثر تا یک سال پس از قطعی شدن حکم طلاق مطرح کند. در غیر این صورت، این درخواست مشمول مرور زمان خواهد شد. علاوه بر این، مانند نفقه موقت، نفقه فقر نیز با وقوع شرایط خاصی مانند ازدواج مجدد مستحق نفقه، فوت وی یا رفع وضعیت فقر با حکم دادگاه، لغو خواهد شد.

سوم- نفقه فرزند مشترک^۷: این نوع از نفقه، مبلغی است که یکی از زوجین به طرف مقابل پرداخت می کند که حضانت فرزند مشترک به او واگذار شده است. این نفقه شامل هزینه های نگهداری، تحصیل و سایر نیازهای ضروری فرزند مشترک می باشد (Akçadağ, 2014, 12).

در تعیین میزان نفقه فرزند مشترک، نیازهای کودک، شرایط زندگی والدین و توانایی مالی آنها اهمیت بسیاری دارد. این نفقه باید پاسخگوی نیازهای اساسی کودک شامل مسکن، پوشاک، تغذیه، تحصیل، آموزش، استراحت، تفریح و سلامتی باشد. چنانچه والدین از سطح رفاه بالایی برخوردار باشند، نیازهای کودک گسترده تر در نظر گرفته می شود. در مقابل، اگر توانایی مالی والدین محدود باشد، دامنه نیازها بر اساس شرایط اقتصادی آنها محدودتر تعیین خواهد شد (Ceylan, 2017, 323). این نفقه با حکم قاضی و حتی بدون نیاز به درخواست زوج یا زوجه، به نفع کودک صادر می شود. از آنجایی که هدف اصلی از این حکم، تأمین رفاه و حمایت از فرزند مشترک است، میزان تقصیر همسران در وقوع طلاق تأثیری بر صدور آن ندارد. مطابق ماده ۳۲۹ قانون مدنی ترکیه^۸، این نفقه پس از صدور حکم قطعی طلاق تعیین می شود و تا زمانی که کودک به سن هجده سالگی برسد، ازدواج کند، یا دادگاه بر اساس شرایط خاص حکم به لغو آن بدهد، ادامه خواهد داشت.

6- Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

7- İştirak Nafakası.

8- Küçüğe fiilen bakan ana veya baba, diğerine karşı çocuk adına nafaka davası açabilir. Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük için gereken hâllerde nafaka davası, atanacak kayyım veya vasi tarafından da açılabilir. Ayırt etme gücüne sahip olan küçük de nafaka davası açabilir.

از سال ۲۰۱۹ میلادی تا اواخر سال ۲۰۲۱ میلادی، دولت ترکیه در چهارچوب سند راهبردی اصلاحات قضایی تلاش کرد تغییراتی در قوانین مربوط به نفقه ایجاد کند. طبق آیین‌نامه‌ای که توسط وزارت دادگستری پیشنهاد شده است، مدت پرداخت نفقه از سوی متعهد به پرداخت محدود شده است. این مدت برابر با طول مدت ازدواج یا حتی نصف آن تعیین شده و قید مدت زمان نامحدود یا تا زمان ازدواج مجدد یا اشتغال مستحق نفقه برداشته شده است. طبق این پیشنهاد، اگر مدت تعیین شده به پایان برسد و مستحق نفقه همچنان ازدواج نکرده یا شغلی پیدا نکند، دولت ترکیه به‌عنوان جانشین زوج یا زوجه، ملزم به پرداخت نفقه خواهد بود. این اصلاحات با هدف کاهش بار مالی طرف متعهد و ارائه راه‌حلی عادلانه‌تر در پرداخت نفقه مطرح شده است (Kartal, 2019, 147). به عبارت دیگر، اگر تعهد به پرداخت نفقه در دوران عقد پذیرفته شود، فردی که به مدت پنج سال در ازدواج بوده، صرفاً به اندازه این بازه زمانی متعهد به پرداخت نفقه به زوجه مطلقه خواهد بود. پس از اتمام این مدت، در صورتی که زوجه همچنان بیکار یا بدون درآمد باشد، پرداخت نفقه بر عهده دولت قرار می‌گیرد.

اگرچه این طرح و آیین‌نامه هنوز مراحل نهایی خود را طی می‌کند و به تصویب نرسیده است، گزینه‌ای مبنی بر تأمین نفقه از محل منابع «بنیاد همیاری و همبستگی اجتماعی» نیز در دست بررسی است. با این حال، این پیشنهاد با مخالفت‌هایی روبرو شده است؛ از یک سو، گروه‌های حامی حقوق زنان معتقدند این تغییرات ممکن است موضع زنان را در این زمینه تضعیف کند و از سوی دیگر، برخی سیاستمداران بر این باورند که این اقدام بار مالی بیشتری بر بودجه عمومی دولت تحمیل خواهد کرد (Sayin, 2021).

در نهایت می‌توان گفت که شهروندان ترکیه‌ای که با افراد غیرترک ازدواج کرده‌اند یا همراه با همسر ترک خود در کشوری غیر از ترکیه زندگی می‌کنند، همچنان می‌توانند برای دریافت نفقه اقدام کنند. این امکان به دلیل پذیرش «موافقتنامه نیویورک مصوب ۱۹۵۶ میلادی» توسط دولت ترکیه فراهم شده است. این موافقتنامه که در سال ۲۰۰۷ میلادی با پروتکل کنوانسیون لاهه اصلاح گردید، به طلبکاران نفقه اجازه می‌دهد در محل اقامت خود یا در کشوری که ساکن هستند، برای دریافت نفقه اقدامه دعوی کنند. همچنین، در صورت وجود محدودیت‌های قانونی، این افراد می‌توانند قانون محل دادگاه رسیدگی‌کننده را برای تعیین تکلیف دعوی نفقه خود انتخاب کنند. این قوانین و توافقنامه‌ها تسهیل‌کننده حقوق افراد در زمینه نفقه، حتی در شرایط فراملی هستند و از تأمین حقوق مالی زوجین حمایت می‌کنند (Çitak, 2016, 109).

۱-۱- ضمانت اجرای کیفری استنکاف از پرداخت نفقه در حقوق ترکیه

در حقوق کیفری ترکیه از ضمانت اجرای حبس برای مستنکف از پرداخت نفقه استفاده شده است. به این ترتیب که در ماده ۳۴۴^۹ قانون اجرائیه و ورشکستگی مصوب ۲۰۰۴ میلادی اصلاحی ۲۰۰۵ میلادی^{۱۰}، مجازات حبس تا سه ماه به واسطه عدم پرداخت نفقه پیش‌بینی شده است. البته این ضمانت اجرای ناشی از تخلف از تعهد نفقه صرفاً برای «نفقه ماهانه جاری» است و در صورت عدم پرداخت «نفقه انباشته» ضمانت اجرای کیفری پیش‌بینی نشده و صرفاً می‌توان از تشریفات حقوقی بهره گرفت. به بیان دیگر، باید گفت که در حقوق کیفری ترکیه در مورد «نفقه انباشته» چنین نیست که حبس یا اصولاً کیفر دیگری به‌عنوان ضمانت اجرا در نظر گرفته شده باشد و بر اساس آرای دیوان عالی کشور ترکیه، نفقه انباشته به‌صورت بدهی عادی^{۱۱} بوده و حکم حبس به آن تعلق نمی‌گیرد.

در حقوق کیفری ترکیه، وضع ضمانت اجرای کیفری حبس برای استنکاف از پرداخت نفقه صرفاً مربوط به وضعیتی است که زوج بدون دلیل موجه نفقه را پرداخت نکند. بنابراین، اگر تعدی از سوی زوج مطرح نباشد و زوج بتواند اثبات کند که عدم پرداخت نفقه از سوی وی به دلیل ناکافی بودن وضعیت مالی یا نداشتن شغل و فقدان سرمایه لازم بوده است و این مسئله را نزد دادگاه اثبات کند، هزینه نفقه کاهش می‌یابد و یا الزام به پرداخت آن، به طور کامل حذف می‌شود. به بیان دیگر، اگر همسر به دلیل عدم توانایی اقتصادی، امکان پرداخت نفقه را نداشته باشد، ضمانت اجرای کیفری امکان اجرا نخواهد داشت و در حقوق ترکیه، برای زن توصیه به صبر و حوصله برای مواجهه با این وضعیت شده است (Vatansever, 2011, 69). در این جا لازم به ذکر است که شکایت مبنی بر عدم پرداخت نفقه در ترکیه، دارای مرور زمان مخصوص به خود است و در صورتی که طلبکار نفقه، ظرف مدت سه ماه از بدهی‌های پرداخت نشده نفقه شکایت نکند، حق شکایت از بین می‌رود (Kulakli, 2018, 5).

ضمانت اجرای کیفری پیش‌بینی شده در حقوق کیفری ترکیه برای مستنکف از پرداخت نفقه که

9- Nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya Kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir. Borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilir.

10- İcra Ve İflas Kanunu 2004.

معادل حبس تا سه ماه است با مخالفت‌هایی مواجه است و بسیاری آن را بازدارنده نمی‌دانند. در رویه قضایی این کشور نیز مشاهده شده است که شوهر سه ماه حبس و تحمل آن را به واسطه عدم بازدارندگی کافی بر پرداخت نفقه زوجه ترجیح داده است. بنابراین، برخی از حقوقدانان ترکیه معتقدند که صرف در نظر گرفتن حبس تا حداکثر سه ماه، بدون در نظر گرفتن وضع اجتماعی و اقتصادی متهم و بررسی سوابق رسمی و واقعی او مثرثمر نخواهد بود و رویه دادگاه‌های کیفری ترکیه نیز تاکنون موید سوءاستفاده زوج از قانون و رهایی از پرداخت نفقه‌های سنگین دارد که برای جلوگیری از آن باید اقدامات احتیاطی لازم انجام شود^{۱۲} (Akçabay, 2019, 61).

در نهایت، باید گفت که اخیراً در حقوق ترکیه به واسطه بروز پاندمی کرونا، تغییراتی در حوزه مطالبات نفقه اتفاق افتاده است. به این ترتیب، در حقوق ترکیه پیش‌بینی شده است که به رغم این که در نظام کیفری، برای استنکاف از پرداخت نفقه مجازات در نظر گرفته شده است، اما امروزه ویروس کرونا (کووید-۱۹) که به عنوان یک بیماری همه گیر در کشور ترکیه و همچنین در سراسر جهان ظهور کرده است، سبب‌ساز برخی از مشکلات اقتصادی و مشکلات در پرداخت نفقه شده است که بسیاری از مردم از جمله کارفرمایان، کارمندان و کارگران به دلیل تعطیلی بسیاری از کارگاه‌ها و بدتر شدن وضعیت مالی برخی از مشاغل و غیره، با مشکلات مالی مواجه هستند، بنابراین در میان پیامدهای غیرمستقیم مشکلات اقتصادی، شاید در همان ابتدا، مشکلات پرداخت بدهی و تعهدات از جمله نفقه زوجه وجود داشته باشد که در قانون برای آن تا سه ماه حبس در نظر گرفته شده است.

اجرای مجازات حبس به دلیل عدم پرداخت نفقه ماهانه از طرف مدیون نفقه منوط به شکایت طلبکار نفقه ظرف سه ماه از عدم پرداخت نفقه می‌باشد، اما با توجه به بروز پاندمی کرونا تغییری که در حقوق ترکیه و رویه قضایی این کشور ایجاد شده است به این ترتیب است که اگر زوج به دلیل ابتلا به ویروس کرونا (کووید-۱۹) و دلایل دیگر ناشی از پاندمی در پرداخت نفقه به زوجه دچار مشکل شود و نتواند بدهی نفقه خود را پرداخت کند، می‌تواند از طریق استناد به قاعده حقوقی فورس ماژور ناشی از کرونا از کیفر حبس اجتناب کند. به این ترتیب که شوهر به پاندمی ویروس کرونا (کووید-۱۹) که دلیل عدم پرداخت نفقه است استناد کرده و آن را عاملی فورس ماژور برای عدم پرداخت نفقه زوجه معرفی کند و به این ترتیب در اجرای احکام کیفری، در صورتی که پرداخت نفقه به دلیل شرایط مالی ناشی از پاندمی

۱۲- در ضمیمه به یک نمونه رای از پرونده جزایی عدم پرداخت نفقه در دادگاه شهر آدانا ترکیه اشاره شده است.

کرونا امکان‌پذیر نباشد، قاضی آن را به‌عنوان عذر موجه بپذیرد و موقتاً کیفر حبس بر شوهر مستنکف از پرداخت نفقه اعمال نخواهد شد.

راهکار دیگر این است که شوهر به دلیل بروز پاندمی کرونا (کووید-۱۹) و ناتوانی مالی از پرداخت نفقه برای جلوگیری از محبوس شدن به‌عنوان ضمانت اجرای کیفری، دادخواست تقلیل یا حذف نفقه را اقامه کند، در این صورت دادگاه مختار است که تصمیم بگیرد در صورت پذیرش این درخواست، اعمال حبس به‌عنوان ضمانت اجرای کیفری را متوقف کند. ضمناً تا زمان رسیدگی به دعوی اسقاط نفقه، به موجب قانون اجرائیه و ورشکستگی اصلاحی ۲۰۰۵ میلادی نمی‌توان از قرار منع تعقیب در مورد متعهد به نفقه بهره گرفت (Nurbanu, 2021, 33).

۲-۱- ضمانت اجرای مدنی استنکاف از پرداخت نفقه در حقوق ترکیه

در ساختار نظام حقوقی ترکیه، در صورت عدم پرداخت نفقه، قانونگذار ضمانت اجرای مدنی را برای وصول سهل‌تر نفقه پیش‌بینی کرده است. از جمله این موارد این است که قانونگذار در قانون اجرای ورشکستگی ترکیه، مطالبه نفقه را در ردیف مطالبات رتبه اول و دارای اولویت قرار داده است. بدین معنا که به محض فروش اموال^{۱۳} از سوی مستنکف پرداخت نفقه، با هماهنگی موجود بین دستگاه‌های ثبتی، مطالبات نفقه از وجه فروش اموال کسر خواهد شد. راهکار دیگر نیز که در حقوق ترکیه پیش‌بینی شده است، استفاده از حقوق ماهیانه مستنکف از پرداخت نفقه است، بدین ترتیب، می‌توان برای وصول مطالبات نفقه، کل نفقه ماهانه را از حقوق مستنکف کسر نمود.

۲-۲- وضعیت حقوقی حاکم بر نفقه در قوانین و مقررات فرانسه

منظور از نفقه در حقوق فرانسه به مانند سایر نظام‌های حقوقی، مجموعه‌ای از نیازهای اولیه نظیر خوراک، پوشاک، مسکن و نیازهای ضروری است که اصولاً یک مفهوم نسبی بوده و ممکن است از یک خانواده و شخص به شخص و خانواده دیگر متفاوت باشد و اساساً تصمیم‌گیری در خصوص آن با توجه به معیارها و ملاک‌های مختلف حاکم بر نوع پوشش، غذاهای ضروری و مسکن مورد نیاز در شهرها و فرهنگ‌های مختلف بر اساس نظر قاضی خواهد بود (Bénédict, 2012, 319).

پرداخت نفقه در حقوق خانواده کشور فرانسه، یک تکلیف دوجانبه است که زوجین در قبال همدیگر

نسبت به آن متعهد هستند، به عبارت دیگر باید گفت که در حقوق فرانسه، مسئله تأمین کردن هزینه‌های زندگی یا اساساً آنچه که ذیل نفقه تعریف می‌شود یک وظیفه و حق متقابل و دوجانبه است. بدین ترتیب که برخلاف حقوق ایران که نفقه یک تکلیف برای زوج و یک حق برای زوجه^{۱۴} محسوب می‌شود، در حقوق فرانسه این موضوع از جمله تعهدات دوطرفه است و زوج نسبت به نفقه همان تکلیف و حقی را دارد که زوجه نسبت به آن دارد (الماسی و محمدی، ۱۳۸۱، ۱۱۷).

دوجانبه بودن نفقه صرفاً معطوف به روابط میان زوجین نیست، بلکه میان رابطه فرزندان و ابویین نیز برقرار است، بدین ترتیب بر اساس ماده ۱۵۲۰۵ قانون مدنی فرانسه، فرزندان به واسطه نیاز والدین، تعهد دارند که نفقه آن‌ها راپردازند و در ماده ۱۶۲۰۷، دوجانبه بودن این تکلیف تبیین شده است (Courbe, 2008, 56)، لذا اگر والدین در زمان کودکی، نفقه فرزند را پرداخت نکرده باشند، فرزندان نیز می‌توانند به همین دلیل از پرداخت دیون خود به‌عنوان نفقه تبرئه شوند (Cornu, 2003, 227). این وضعیت حتی در خصوص فرزندخوانده نیز وجود دارد و به موجب ماده ۱۷۳۶۷ قانون مدنی فرانسه، تکلیف نفقه میان فرزندخوانده و پذیرنده فرزند به‌صورت متقابل ساری و جاری است.

تعهد به پرداخت نفقه همسر، از خصیصه‌های نظم عمومی به شمار می‌رود و هر کدام از زوجین که توانایی تأمین معاش شخص دیگری را داشته باشد تعهد به اتفاق داشته و این تعهد حتی با زوال زوجیت به واسطه طلاق هم ساقط نمی‌شود (کامرانلو و مقیمی، ۱۴۰۰، ۱۰۸) و پس از فوت هم، نفقه به نفع همسر بازمانده مطابق ماده ۲۷۰ قانون مدنی فرانسه به مدت یک سال باقی است (حیدری و ابراهیمی نسب، ۱۳۹۰، ۸۳). بدین ترتیب، با توجه به این ایده که وظیفه یک همسر تنها تأمین معیشت همسر خود در دوران زناشویی و ازدواج نیست، بلکه تأمین معیشت همسر بازمانده و نجات او از تیره بختی پس از مرگ نیز جزء

۱۴- ولو ثروتمند و بی‌نیاز.

15- Les enfants doivent des aliments à leurs père ET mère ou autres ascendants qui sont dans le besoin.
16- Les obligations résultant de ces dispositions sont réciproques. Néanmoins, quand le créancier aura lui-même manqué gravement à ses obligations envers le débiteur, le juge pourra décharger celui-ci de tout ou partie de la dette alimentaire. En cas de condamnation du créancier pour un crime commis sur la personne du débiteur ou l'un de ses ascendants, descendants, frères ou sœurs, le débiteur est déchargé de son obligation alimentaire à l'égard du créancier, sauf décision contraire du juge
17- L'adopté doit des aliments à l'adoptant s'il EST dans le besoin ET, réciproquement, l'adoptant doit des aliments à l'adopté. Les père et mère de l'adopté ne sont tenus de lui fournir des aliments que s'il ne peut les obtenir de l'adoptant. L'obligation de fournir des aliments à ses père et mère cesse pour l'adopté dès lors qu'il a été admis en qualité de pupille de l'Etat ou pris en charge dans les délais prescrits à l'article L. 132-6 du code de l'action sociale et des familles.

وظایف وی محسوب می‌شود، به موجب ماده ۲۷۰ قانون مدنی فرانسه، تعهد انفاق بر ماطرک همسر متوفی، به نفع همسر بازمانده، برقرار می‌شود که وی می‌تواند اجرای آن را ظرف مهلت یک سال مطالبه کند و در صورت تقسیم، این مهلت تا پایان عمل تقسیم، تمدید می‌شود (Janville and Debove, 2009, 76).

اصولاً برای تبیین وضعیت حقوقی حاکم بر نفقه در حقوق فرانسه، باید گفت که این وضعیت، تابعی از رژیم حقوقی میان زوجین است که حسب مورد می‌تواند رژیم «تفکیک اموال»^{۱۸} میان زوجین باشد و یا رژیم «مشارکت دارایی»^{۱۹} زوجین. در رژیم تفکیک اموال زوجین، هیچ اشتراک مالی بین زوجین وجود ندارد، نه در دوران ازدواج و نه قبل از آن، هریک مستقلاً اختیار تام و کامل درباره اموال شان و نحوه نگهداری و هزینه آن را دارند. البته ممکن است اموری را هم شرط کرده باشند، اما به هر حال در خانواده فرانسوی، هزینه خانه استثناء است و زوجین باید هزینه‌های خانه را مشترکاً پرداخت کنند.

اما در خصوص رژیم مشارکت دارایی زوجین باید گفت که قانون مدنی فرانسه مصوب ۱۹۶۵ میلادی در بند اول ماده ۱۵۶۹ مقرر کرده است که: «هنگامی که زوجین اعلام می‌کنند که تحت رژیم مشارکت در دارایی ازدواج می‌کنند، هریک از آن دو در اداره، انتفاع و تنظیم اموال خویش، اختیار کامل دارند. بدون این که بین اموال موجود وی در زمان ازدواج یا اموالی که از آن زمان، به وسیله ارث و بخشش به دست می‌آورد و اموالی که وی به‌صورت معوض در دوران ازدواج کسب می‌نماید، فرقی باشد». این رژیم خود به خود بر اغلب زوجینی که قبلاً بدون تنظیم قرارداد مالی با هم ازدواج کرده بودند تحمیل می‌شد. بنابراین، نظام حقوقی فرانسه به منظور تساوی در حقوق و تعهدات مالی به روش‌های مختلفی اقدام کرده و تحقق برابری را از طریق شراکت زوجین در اجرای امور طبق ماده ۲۱۳ قانون مدنی لحاظ کرده و طبق ماده ۲۱۲ قانون مدنی آن تساوی را از طریق تقابل حقوق و تعهدات برقرار کرده است.

بر اساس ماده ۲۱۴ قانون مدنی، مشارکت زوجین در تأمین هزینه خانواده از طریق انتخاب رژیم اموال زوجین و طبق ماده ۲۲۳ آزادی اشتغال هریک از زوجین و طبق ماده ۲۱۷ قانون مدنی استقلال مالی هریک از زوجین محقق شده است. همچنین ماده ۲۲۰ قانون مدنی فرانسه امکان انعقاد قراردادهای لازم برای اداره امور روزمره خانواده به دست هریک از زوجین را فراهم می‌کند. بر مبنای اصل برابری، در بند اول ماده‌های ۲۱۷ و ۲۲۰ قانون مدنی فرانسه مقرر شده است که: «هریک از زوجین می‌تواند عملی را که همکاری یا توافق

18- Séparation des Biens.

19- Régimes Communautaires.

طرف دیگر برای اجرای آن الزامی باشد، به تنهایی انجام دهند، مشروط بر این که طرف دیگر از اعلام اراده خویش عاجز باشد، یا امتناع وی از همکاری یا اعلام توافق بر حفظ منفعت خانواده مستند نباشد و نیز هریک از زوجین به تنهایی می‌توانند به منظور اداره روزه خانواده قراردادهای لازم را منعقد کنند».

۲-۱- ضمانت اجرای کیفری استنکاف از پرداخت نفقه در حقوق فرانسه

در بررسی سیر تحول حقوق کشور فرانسه در حوزه نفقه، باید گفت که بدو برای استنکاف از پرداخت نفقه، ضمانت اجرای کیفری در نظر گرفته نشده بود و همین خلاء تقنینی سبب پیش آمد کردن بحران‌هایی در سطح جامعه گردیده بود، از جمله این که بسیاری از مردان پس از ازدواج، همسران خود را رها کرده و در قبال هزینه‌های او هیچ تعهدی را نمی‌پذیرفتند و در بعضی موارد همسران خود را در شهرهای دیگری غیر از محل سکونت مشترک بدون پرداخت هزینه و نفقه رها کرده به مسافرت می‌رفتند (کاویانی و اصغری، ۱۳۹۱، ۱۱۰). با توجه به معضلات مذکور، رفته رفته با تحولات صورت گرفته در قوانین، ضمانت اجرای کیفری در قالب استفاده از ظرفیت حبس، آن هم صرفاً برای کسانی که در استنکاف از پرداخت نفقه عمد و قصد دارند به کار گرفته شد (Piaf, 2009, 1). بنابراین، در حقوق فرانسه، در ماده ۲۲۷-۳ قانون مجازات مقرر شده است که استنکاف از پرداخت نفقه با کیفر حبس ۲۰ و جزای نقدی^{۲۱} توسط قانونگذار پیش‌بینی گردید (Tarkowska, 2021, 10).

قانونگذار چند شرط را برای جرم محسوب کردن ترک انفاق در نظر گرفته است: اولاً، طلب نفقه توسط مرجع قضایی تعیین شود. دوماً، یکی از زوجین از پرداخت نفقه استنکاف کند و این ترک انفاق به مدت دو ماه یا بیشتر ادامه داشته باشد. سوماً، مستنکف از پرداخت نفقه تعمداً از پرداخت نفقه استنکاف ورزد. همین طور در حقوق فرانسه اگر مکلف به پرداخت نفقه از سوی دادگاه، عمداً از پرداخت آن سر باز بزند، ممکن است با کیفر حبس مواجه شود، چرا که حکم دادگاه در این خصوص باید مورد احترام گیرد. قاضی برای صدور این حکم موظف به بررسی شرایط مختلفی است، از جمله مدت زمان رابطه، وجود یا عدم وجود فرزندان و در صورت وجود فرزندان، شرایط نگهداری از آن‌ها، نقشی که هریک از همسران در طول دوران ارتباط بر عهده داشته‌اند، سن هریک از همسران و وضعیت مالی هریک از آن‌ها

۲۰- دو سال حبس.

۲۱- پانزده هزار یورو.

(Bruni, 2021, 5). پس چون این حکم، یک رای متقن است، لذا این غیر قابل قبول است که فرد بدهکار محکوم به پرداخت نفقه با تکیه بر مانورهای متقلبانه از تعهد به نفقه فرار کرده و برخلاف حکم دادگاه عمل کند، این مورد خود نوعی اهانت به دادگاه و حکم آن نیز تلقی خواهد شد (Deleury, 1985, 949).

۲-۲- ضمانت اجرای مدنی استتکاف از پرداخت نفقه در حقوق فرانسه

از منظر سیر تحولات تاریخی باید گفت که در فرانسه قدیم، عدم پرداخت نفقه و استتکاف از پرداخت آن، ضمانت اجرایی نداشته و صرفاً ابعاد اخلاقی داشت، تا این که رفته رفته در قرن هجدهم میلادی به صورت قانون در آمده و برای آن ضمانت اجرایی در نظر گرفته شد (افضلی گروه، ۱۴۰۰، ۲۷۰).

امروزه در مجموعه نظام حقوق مدنی و حقوق خانواده کشور فرانسه، دو نوع ضمانت اجرای مدنی برای عدم پرداخت نفقه پیش‌بینی شده است که عبارتند از: اول- الزام طرف مقابل^{۲۲} به پرداخت نفقه از طریق توقیف اموال. دوم- طلاق و جدایی زوجین. به واسطه این که پرداخت نفقه در حقوق فرانسه یک تکلیف و حق دوجانبه است، لذا قانونگذار در ماده‌های ۲۱۴ و ۸۶۴^{۲۳} قانون مدنی فرانسه برای وضعیتی که هریک از زوجین در پرداخت نفقه کوتاهی کند، بدو یک راهکار پیش‌بینی نموده است و آن هم توقیف کردن اموال طرف مستتکف، نزد شخص ثالث است. به این ترتیب اگر طرف^{۲۴} مستتکف کارمند باشد، طرف دیگر به حکم قانون می‌تواند بخشی از حقوق وی را به خاطر استتکاف از پرداخت نفقه نزد مدیر یا رئیس اداره به‌عنوان شخص ثالث توقیف کرده و به نفع خود برداشت نماید (کاویانی فرد و اصغری، ۱۳۹۱، ۱۱۱). در این خصوص دادگاه می‌تواند به همسر مستتکف از پرداخت نفقه اذن دهد که از کارفرمای او بخشی از حقوق را که متناسب با نیاز خود و فرزندان باشد به طور مستقیم برداشت نماید، این نوع از ضمانت اجرای مدنی دریافت نفقه، «روش مستقیم مستمری نفقه» نام دارد.

۲۲- زوج یا زوجه حسب مورد.

23- Si les conventions matrimoniales ne règlent pas la contribution des époux aux charges du mariage, ILS y contribuent à proportion de leurs facultés respectives. Si l'un des époux ne remplit pas ses obligations, il peut y être contraint par l'autre dans les formes prévues au code de procédure civile.

24- Lorsque la masse partageable comprend une créance à l'encontre de l'un des copartageants, exigible ou non, ce dernier en est alloué dans le partage à concurrence de ses droits dans la masse. A due concurrence, la dette s'éteint par confusion. Si son montant excède les droits du débiteur dans cette masse, il doit le paiement du solde sous les conditions et délais qui affectaient l'obligation.

۲۵- زوج یا زوجه.

علاوه بر راهکار مذکور، می‌توان از طلاق به‌عنوان یک ضمانت اجرای مدنی دیگر نام برد. در حقوق فرانسه یکی از دلایل درخواست طلاق، سر باز زدن از انجام تکالیف و تعهدات است که استنکاف از پرداخت نفقه نیز ذیل آن قرار می‌گیرد. حقوقدانان فرانسوی بر این باور هستند که استنکاف از پرداخت نفقه ذیل توهین به همسر قرار می‌گیرد (Carbonnier, 2002, 89) و بر این اساس با استدلال حقوقی و تکیه بر حقوق فرانسه می‌توان آن را علتی برای طلاق محسوب نمود (Rubellin, 1985, 25).

در حقوق فرانسه برای وضعیت دیگری از استنکاف پرداخت نفقه نیز ضمانت اجرا در نظر گرفته شده است و آن فرضی است که شخصی بدهی نفقه خود را نپردازد و از کشور خارج شده و یا اساساً خارج از کشور زندگی کند. در این صورت، می‌توان برای بازپس‌گیری مطالبات نفقه در خارج از کشور اقدام کرد. به این ترتیب که با کمک اداره کل اطلاعات حقوقی و اداره دولت فرانسه و ارائه درخواست، این امکان فراهم می‌شود که با کمک اداره کل مذکور، اقدامات لازم برای بازیابی مبالغ معوق انجام شود. این روش در دو مرحله انجام می‌شود:

اول- طلبکار باید فایل کامل درخواست خود را از طریق پست یا ایمیل به دفتر وصول بدهی نگهداری خارجی^{۲۶} وزارت اروپا و امور خارجه ارسال کند. در صورت نیاز، این سرویس می‌تواند به طلبکار در جمع‌آوری فایل درخواست کمک کند. از سوی دیگر، اگر طلبکار از کمک هزینه حمایت خانواده^{۲۷} بهره‌مند است، ابتدا باید با دفتر وصول بدهی نگهداری خارجی تماس بگیرد، وقتی پرونده آماده شد، آن‌ها با وزارت اروپا و امور خارجه تماس خواهد گرفت. دوم- پس از دریافت پرونده طلبکار نفقه، دفتر وصول بدهی نگهداری خارجی آن را به مقام مرکزی ایالتی که شخص مدیون نفقه^{۲۸} در آن ساکن است، ارسال می‌کند. اگر محل اختفای خویشاوندی که به واسطه نفقه، پولی بدهکار است و آدرس کارفرمایان آن‌ها در دست نباشد دفتر وصول بدهی نگهداری خارجی در صورت لزوم با مقامات کشورهای مربوطه تحقیق خواهد کرد. اگر این جست‌وجوهای اولیه موفقیت‌آمیز نبود، می‌توان برای ترک خانواده شکایت نمود. در این صورت، قاضی تحقیقات را هدایت می‌کند و در مورد پیگرد قانونی تصمیم می‌گیرد و بر اجرای قانون نظارت می‌کند و سپس دستور بررسی برای به دست آوردن این اطلاعات را خواهد داد.

26- RCA

27- ASF

نتیجه

اصولاً تکلیف پرداخت نفقه در حقوق مدنی ترکیه و حقوق فرانسه، یک تکلیف دوجانبه بوده و این تکلیف صرفاً به عهده مرد قرار نمی‌گیرد، بلکه زن مرفه نیز که توانایی مالی داشته باشد در صورت معسر بودن شوهر، هزینه زندگی او را تأمین می‌نماید، در این خصوص قوانین فرانسه یک گام به پیش رفته و در ماده ۲۰۷ قانون مدنی، حتی تکلیف پرداخت نفقه در رابطه میان والدین و فرزندان را نیز یک تکلیف دوجانبه مفروض داشته است. در حوزه قلمرو قوانین نفقه نیز باید گفت که در حقوق فرانسه، تکلیف به پرداخت نفقه و شرایط حاکم بر آن عمدتاً شامل مرحله زندگی مشترک میان زوجین می‌شود که این وضعیت، تابعی از رژیم حقوقی میان زوجین است که حسب مورد می‌تواند رژیم «تفکیک اموال» میان زوجین باشد و یا رژیم «مشارکت دارایی» زوجین و اصولاً کمتر به نفقه پس از طلاق پرداخته شده است، اما برخلاف قوانین فرانسه، در حقوق ترکیه، قوانین و مقررات مربوط به نفقه، تکلیف پرداخت آن، انواع مصادیق آن، شامل نفقه موقت یا احتیاطی، نفقه فقر و نفقه فرزند مشترک و همین طور دعاوی ناشی از آن، عمدتاً معطوف به بعد از وقوع طلاق میان زوجین است نه مرحله زندگی مشترک.

مدت زمان پرداخت نفقه نیز، از جمله حوزه‌های افتراق میان حقوق ترکیه و فرانسه است، در حقوق مدنی ترکیه، قوانین ناظر به مدت پرداخت نفقه پس از بروز طلاق، فاقد سقف زمانی است و می‌تواند با بروز برخی از وضعیت‌های جدید نظیر اشتغال یا ازدواج مجدد زوجه پایان یافته و یا با تغییر شرایط و وضعیت مالی نفقه‌دهنده یا نفقه‌گیرنده به نحوی که انصاف و عدالت اقتضاء کند کاهش، افزایش یا قطع گردد. اما در حقوق مدنی فرانسه، قوانین ناظر به مدت پرداخت نفقه دارای سقف زمانی است و طبق ماده ۲۷۰ قانون مدنی فرانسه، تکلیف به پرداخت نفقه پس از بروز طلاق یا حتی فوت تا مدت زمان مشخص^{۲۹} ادامه پیدا می‌کند.

از نظر ضمانت اجرای کیفری، میان حقوق ترکیه و فرانسه مشابهت وجود دارد، چرا که در هر دو نظام، برای ایجاد بازدارندگی از استنکاف پرداخت نفقه، از ظرفیت جرم‌انگاری و پیش‌بینی کیفر سالب آزادی استفاده شده است، این مدت در حقوق ترکیه به میزان مدت تا سه ماه حبس و در حقوق فرانسه تا

دو سال حبس به همراه پانزده هزار یورو است. در حقوق ترکیه و حقوق فرانسه اعمال کیفر حبس صرفاً در مواردی قابل اجرا است که تعمد بدون دلیل از سوی مستنکف احراز گردد.

البته حقوق کیفری ترکیه به واسطه وضعیت ناشی از کرونا (کووید-۱۹) برای اعمال مجازات حبس استثناهایی را در نظر گرفته است، بدین ترتیب که اگر زوج به دلیل ابتلا به ویروس کرونا (کووید-۱۹) و دلایل دیگر ناشی از پاندمی در پرداخت نفقه به زوجه دچار مشکل شود و نتواند بدهی نفقه خود را پرداخت کند، می‌تواند از طریق استناد به قاعده حقوقی فورس ماژور ناشی از کرونا از کیفر حبس اجتناب کند. به این ترتیب که شوهر به پاندمی ویروس کرونا (کووید ۱۹) که دلیل عدم پرداخت نفقه است استناد کرده و آن را عاملی فورس ماژور برای عدم پرداخت نفقه زوجه معرفی کند و به این ترتیب در اجرای احکام کیفری، در صورتی که پرداخت نفقه به دلیل شرایط مالی ناشی از پاندمی کرونا امکان‌پذیر نباشد، قاضی آن را به‌عنوان عذر موجه بپذیرد و موقتاً کیفر حبس بر شوهر مستنکف از پرداخت نفقه اعمال نخواهد شد.

در خصوص ضمانت اجرای مدنی نیز هم مشابهت وجود دارد و هم افتراق. اصولاً در حقوق ترکیه و حقوق فرانسه برای مستنکف از پرداخت نفقه، دو راهکار مدنی و حقوقی در نظر گرفته شده است، به این ترتیب که در حقوق ترکیه، اولاً اولویت بخشیدن نفقه به سایر دیون پیش‌بینی شده است که بر اساس آن، با هماهنگی دستگاه‌های ثبتی، اولین منبع درآمد یا فروش اموال منقول و غیر منقول توسط مستنکف، برای مستحق نفقه در نظر گرفته خواهد شد، دوماً راهکار دیگر، کسر مبلغ نفقه از حقوق ماهیانه مستنکف است. این راهکار با آنچه که در حقوق فرانسه پیش‌بینی شده است مشترک است، در حقوق فرانسه نیز اموال مستنکف از پرداخت نفقه مانند حقوق ماهیانه را نزد شخص ثالثی نظیر صاحب کار یا رئیس اداره برای پرداخت نفقه، توقیف می‌کنند. راهکار دوم نیز ایجاد حق طلاق برای مستحق نفقه است که در صورت عدم پرداخت نفقه می‌تواند دادخواست طلاق را به دادگاه ارائه نماید. در نتیجه میان حقوق فرانسه و حقوق ترکیه، یک راهکار مشترک یعنی توقیف حقوق ماهیانه مستنکف وجود دارد و دو راهکار متفاوت، که در حقوق فرانسه حق طلاق و در حقوق ترکیه همکاری با اداره ثبت و اولویت دادن به نفقه همسر نسبت به سایر دیون در صورت فروش اموال مستنکف خواهد بود.

التهایه باید گفت که به واسطه سابقه قانونگذاری و تجربه تقنین در کشور فرانسه و همین طور انباشت رویه قضایی حقوق خانواده، قوانین مربوط به نفقه و همین طور شرایط حاکم بر آن و البته ضمانت اجرای

حقوقی و کیفری در حقوق این کشور، منسجم‌تر و با دقت بیشتری تنظیم شده است و لذا اختلاف‌نظر کمتری نیز در دادگاه‌ها و آرای قضات وجود دارد، هرچند که قوانین ترکیه نیز نسبت به کشورهای همسایه خود، به روزتر و در مسیر توسعه است که تأثیرگذاری کرونا بر ضمانت اجرای کیفری، در نظر گرفتن حبس برای مستکف نفقه، هماهنگی با اداره ثبت برای وصول نفقه از جمله مصادیق آن‌ها است، اما همچنان بازدارنده نبودن کیفر حبس کوتاه مدت برای استنکاف از پرداخت نفقه، ناظر بودن اکثر قوانین نفقه به مرحله بعد از طلاق نیز از جمله معایب قوانین این کشور به نسب حقوق فرانسه به شمار می‌رود.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

ضمیمه

Nafaka Şikayet Dilekçesi Örneği

ADANA (...) İCRA CEZA MAHKEMESİ'NE

İcra Takibi Dosya Bilgileri: Adana ... İcra Müdürlüğü .../... Esas

ŞİKAYET EDEN ALACAKLI: ... (TC: ...)

VEKİLİ: Av. Selce MARAŞ BÜKEN

BORÇLU: ... (TC: ...)

KONU: Nafakanın ödenmesine ilişkin mahkeme kararına uymayan borçlunun cezalandırılması talebimize ilişkindir.

AÇIKLAMALARIMIZ

1- Müvekkil ile borçlu Adana... Aile Mahkemesi'nin .../... Esas ve .../... Karar sayılı .../.../... tarihli kararı ile boşanmışlardır. Boşanma kararı kesinleşmiş ve karar ile birlikte borçlunun müvekkile 1.000,00 TL yoksulluk nafakası müşterek çocukları ...'a 1000,000 TL iştirak nafakası ödemesine karar verilmiştir (Ek-1: Boşanma ilamı ve kesinleşme şerhi). 2- Nafaka borcunu ödemeyen borçlu hakkında Adana ... İcra Müdürlüğü'nün. /... Esas sayılı takibi üzerinden birikmiş nafaka borcu ile birlikte devam eden aylara ilişkin nafaka borcunun tahsili için icra takibi başlatılmıştır. (Ek-2: Ödeme emri) Adana ... İcra Müdürlüğü'nün ... /... Esas sayılı dosyasından gönderilen icra emri borçluya .../.../... tarihinde tebliğ edilmiş ve bu suretle takip kesinleşmiştir (Ek-3: Tebliğ mazbahatası). 3- Ancak borçlu ... yılının ... ayı nafakasını ödememiş olup, bu nedenle iş bu şikayeti yapmak zorunluluğumuz hasıl olmuştur.

DELİLLER: Adana ... Aile Mahkemesi'nin .../... Esas ve .../... Karar sayılı .../.../... tarihli kararı, Adana ... İcra Müdürlüğü'nün .../... Esas sayılı takibi, yargılamanın işine yarayacak her türlü delil.

SONUÇ ve İSTEM: Yukarıda arz ve izah edilen neden dahilinde nafaka ilamını yerine getirmeyen borçlunun 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 344. maddesi uyarınca cezalandırılmasına, yargılama giderlerinin karşı tarafa yükletilmesine, karar verilmesini saygılarımızla vekaleten arz ve talep ederiz.

Şikayet Eden Alacaklı Vekili (BÜKEN, 2021).

منابع

فارسی

- افضل‌لی گروه، مصطفی، ۱۴۰۰، آثار نفقه زوجه در حقوق ایران و فرانسه، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره

۸

- الماسی، نجادعلی و محمدی، مرتضی، ۱۳۸۱، ترتیب اموال زوجین در حقوق فرانسه، **فصلنامه نامه مفید**،

شماره ۲۹.

- حیدری، حسن و ابراهیمی نسب، یوسف، ۱۳۹۰، نفقه زن در حقوق ایران، فرانسه و سوئد، **فصلنامه زن و**

فرهنگ، شماره ۲.

- کاویانی فرد، حمید و اصغری، فریده، ۱۳۹۱، نفقه زن در فقه امامیه و حقوق فرانسه، **فصلنامه مطالعات**

فقهی و فلسفی، شماره ۳.

- کامرانلو، آرش و مقیمی، مهتاب، ۱۴۰۰، بررسی اثرات و تبعات حقوقی ازدواج سفید در حقوق ایران با

نگاهی تطبیقی به قوانین و مقررات فرانسه، **فصلنامه تحقیقات حقوق قضایی**، شماره ۳.

لاتین

- Akçabay, Ceren, 2019, Yoksulluk Nafakası Araştırması, Sosyo-hukukî bir İnceleme, Araştırma Koordinatörü ve Yayına Hazırlayan Huriye Karabacak.

- Akçadağ, Gökür, 2014, Faransada Yaşayan Türk Kadınları, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Uluslararası Kuruluşlar Daire Başkanı, Ankara.

- Alkış, Alpaslan ve Bilik, Mahmut, 2018, Aîşe'nin Aile Hukuku Alanındaki Rivayet ve İhtihatlari, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (1).

- Bénédict, Voko, Nina, 2012, Les aliments en droit privé, THÈSE, Université de Strasbourg, Faculté de Droit, de Sciences Politiques et de gestion.

- Bruni, Jean Jacques, 2021, Séparation et divorce Pension alimentaire pour conjoint ou conjointe, CLEO (Community Legal Education Ontario/Éducation juridique communautaire Ontario) Série du droit de la famille.

- Ceylan, Ebru, 2017, İştirak Nafakasının Belirlenmesiyle İlgili Seçilmiş Yargıyıtay Kararlarının Değerlendirilmesi, TBB Dergisi.

- Carbonnier, Jean, 2002, Droit civil : Introduction, 27e édition, Paris Presses universitaires

- de France, Collection Themis droit privé.
- Çitak, Burçak, 2016, Eşler Arasındaki Nafaka Yükümlülüğü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk, Anabilim Dalı Yüksek lisans Tezi.
 - Cornu, Gérard, 2003, Droit civil, La Famille, Paris, Montchrestien, 8e Edition.
 - Courbe, Patrick, 2008, Droit de la Famille, 5e Edition, Sirey université.
 - Deleury, Édith, 1985, Effectivité et ineffectivité des décisions de justice en matière matrimoniale : un exemple d'ineffectivité totale, le non-paiement de pensions alimentaires, Les Cahiers de droit, 26 (4).
 - Janville, Thomas, 2009, Debove, Frédéric, Droit de la famille, Vuibert Publication.
 - Kartal, Nagihan, 2019, Türk Hukunda Yoksulluk Nafakası, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
 - Kulakli, Emrah, 2018, Yoksulluk Nafakası ve Yoksulluk Nafakasının Süresi Bağlamında Bir Mukayeseli Hukuk İncelemesi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
 - Nurbanu, Elif, 2021, Koronavirüs Nedeniyle Nafakanın Ödenmemesi ve Tazyik Hapsi Oguzman k, Dural M, Aile Hukuku, İstanbul.
 - Piaf, Hélène, 2009, Les recours en cas de non paiement de la pension alimentaire, 157 Cours Balguerie Stuttenberg, Bordeaux.
 - Rubellin, Jacqueline, 2010, Les preuves en matière de divorce, Paris.
 - Sayın, Ayşe, 2021, Hükümet, devlet destekli yeni nafaka düzenlemesi üzerinde çalışıyor.
 - Tarkowska, Alicja, 2021, petit février 2021 GUIDE sur la pension alimentaire en Pologne.
 - Vatansever, Müge, 2011, Eski Türk Hukunda Boşanma Ve Günümüz Hukukuyla Karşılaştırılması, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Programı Yüksek lisans Tezi.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.22- Winter 2025

Analysis of Fundamental Principles Governing Demand Guarantees in International Trade Law with a Look at New Trade Bill

Homayoun Mafi, Mehdi Fallah Khariki

Dual Nationality in Iran and England

Reza Hossein Gandomkar, Hesamodin Torkaman, Shahrooz Darbandi

The Conditions for the Payment of Alimony and the Legal and Criminal Guarantees for Non-Payment of Alimony in France and Turkey

Arash Kamranlou, Sobhan Tayebi

Government Civil Liability due to the Delay of Proceedings

Abolfath Khaleghi, Fatemeh Khodabandeh

Legal Analysis of the Cooling Off Period Clause in Foreign Investment Treaties

Mojtaba Asgharian, Mohadeseh Ahmadabadi, Mohammadreza Afshari

The Role of the Judiciary in Linking Judicial Security and Economic Security

Mahmoud Habibi Tabar, Amir Esmaeili

The Principle of Non-Cut Off; The Fundamental Principle in the Delimitation of Maritime Zones

Mohsen Behjati

An Essay on Contemporary Utilitarianism Justifications of Punishment; from General Deterrence to General Prevention

Mohammad Mehdi Sadeghi

Enforcement of the Deceased's Obligations in Iranian and French Law

Younes Bagheri

Women's Free Will Regarding Marriage and Divorce in Ancient Iranian Law

Mohamad Mahdi Davar, Saeideh Taslimi

A Critical Examination of the Additional Jurisdiction of Special Criminal Courts in the Face of Criminal Cooperation

Sayyed Mohammad Khezry

Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations 1999 in England

Amir Mohammad Mahrokh

An Analysis of the Position of the Permission of the Leadership Regarding the Development of the Jurisdiction of the

Judicial Organization of the Armed Forces in Iran's Legal System

Mohammad Khorshidi Athar

Causes of the Emergence of Pragmatism in the Criminal Policy of Economic Crimes

Rostam Aliakbari, Arezo Cheraghi, Arsalan Moradi

The Right of the Child to Leave the Country by the Mother is a Challenge in Iran's Judicial Procedure (with Emphasis on the Decree Issued by the 11th Branch of the Court of Appeal of Mazandaran Province)

Mohammad Saeid Hosseini, Shayesteh Salehi, Nahid Ghasemi, Mohsen Mahdizadeh

Civil Liability of Pilgrimage Tours against Damages Caused to Pilgrims

Alireza Shamshiri, Parisa Rezvan

Crimes Committed Against Cultural Heritage in Iranian and United States Law

Vahid Kiomarsi, Masoud Mostafapoor

Jurisprudential Analysis of the Responsibility of Fire Officers in the Legal System of Iran and England

Majid Kiani Rad

Challenging Paths to the Future of Artificial Intelligence Law

Behrokh Ganji, Mohammad Gharibshah

Effects of Option Sale in Iranian and French Law

Ardeshir Amjadi Golpaygani

Measures to Prevent Financial Corruption in the Iranian Banking System: Pathology and Improvement Strategies in Two Proactive and Reactive Areas

Sayyed Bahman Akbari

Necessities of the Contract in Iran's E-commerce Laws

Mohsen Fallah, Khatereh Derogar Lichahi

An Analysis of Strict and Lenient Incarceration Policy in the Criminal Law of the Armed Forces

Yasser Shakeri

Human Rights, Pragmatism and the Limits of Moral Theory: A Review of Human Rights as Politics and Idolatry

Soheil Golchin

inprotected.com